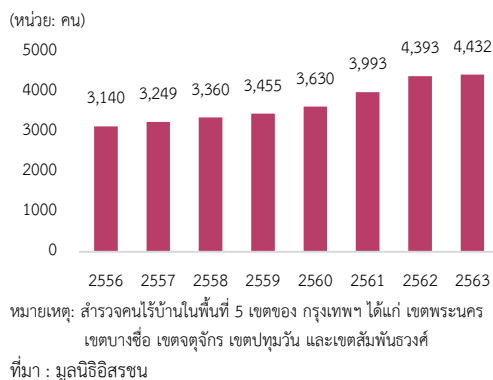

คนไร้บ้าน : แนวทางการยกระดับความเป็นอยู่ให้พึ่งพาตนเองได้ในสังคม

การแพร่ระบาดของ COVID-19 เป็นปัจจัยกระตุ้นที่ส่งผลให้สถานการณ์คนไร้บ้านมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งต้องมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้คนไร้บ้านสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 รัฐบาลได้กำหนดมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด โดยการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในทุกเขตท้องที่ทั่วประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 เพื่อจำกัดการเคลื่อนย้ายของประชาชน ส่งผลให้คนไร้บ้านซึ่งอาศัยในที่สาธารณะได้รับผลกระทบจากการขาดรายได้ อาหาร และที่อยู่ ขณะเดียวกัน คนไร้บ้านมีจำนวนเพิ่มขึ้น จากข้อมูลการสำรวจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครือข่าย พบว่า จำนวนคนไร้บ้านเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 จากช่วงก่อนการระบาด สร้างผลกระทบต่อคนไร้บ้าน อาทิ การเข้าไม่ถึงการรักษาพยาบาล และไม่ได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐ

แผนภาพ 17 จำนวนคนไร้บ้านในกรุงเทพมหานคร ปี 2556 - 2563

การคุ้มครองคนไร้บ้านถูกระบอบอยู่ใน พ.ร.บ. การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง¹⁰ ตั้งแต่ปี 2557 แต่ปัญหาคนไร้บ้านยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและยังไม่ได้รับการแก้ไขมากนัก จากข้อมูลการสำรวจคนไร้บ้านของมูลนิธิอิสรชน ที่สำรวจคนไร้บ้านในพื้นที่ 5 เขต ของ กรุงเทพฯ พบว่า คนไร้บ้านมีจำนวนเพิ่มขึ้น จาก 3,140 คน ในปี 2556 เป็น 4,432 คนในปี 2563 หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 ต่อปี อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่ปรากฏข้อมูลคนไร้บ้านที่ครอบคลุมทั้งจากรัฐและเอกชน

มีเพียง สสส. ที่คาดว่าในปี 2560 จำนวนคนไร้บ้านทั่วประเทศจะมีถึง 3 หมื่นคน ซึ่งเป็นไปได้ว่าปัจจุบันคนไร้บ้านจะมีจำนวนสูงกว่าการคาดการณ์ดังกล่าวมาก เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19

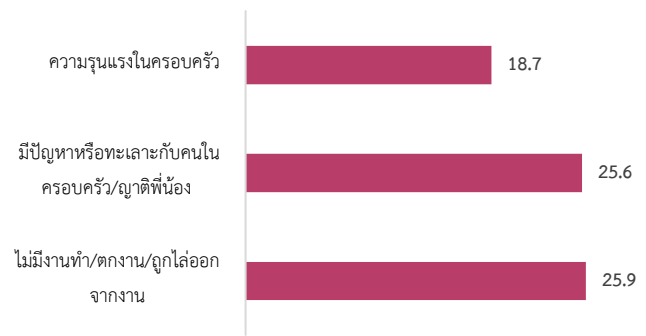
สาเหตุของการเป็นคนไร้บ้านมาจากปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม¹¹ โดย ปัญหาด้านเศรษฐกิจ อาทิ การไม่มีงานทำเนื่องจากเศรษฐกิจถดถอย ถูกเลิกจ้าง ไม่สามารถหางานทำได้ หรือเกิดจากสาเหตุ มีการศึกษาน้อย ขาดความรู้ ขาดทักษะขาดโอกาสที่จะประกอบอาชีพ รวมทั้งภาวะตกงานอันเกิดจากมีอายุมากจึงไม่สามารถ

¹⁰ พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 ที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ว่า คนไร้ที่พึ่ง หมายถึง บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัย และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และให้รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้

¹¹ รายงานแนวทางการให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง (กลุ่มคนไร้บ้าน) เพื่อการส่งเสริมศักยภาพด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

หางานทำได้ ขณะที่ ปัญหาทางสังคม อาทิ การไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีที่ดินทำกิน ยากจน ขาดรายได้ มีหนี้สิน หรือไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้ การถูกทำร้ายจากคนในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก สอดคล้องกับข้อมูลคนไร้บ้านในเชิงลึก¹² ที่พบว่า สาเหตุที่ต้องเป็นคนไร้บ้านเกิดจากการไม่มีงานทำ/ตกงาน/ถูกไล่ออกจากงาน เป็นปัญหาอันดับที่ 1 รองลงมาคือ มีปัญหาหรือทะเลาะกับคนในครอบครัว/ญาติพี่น้อง และมีปัญหาความรุนแรง

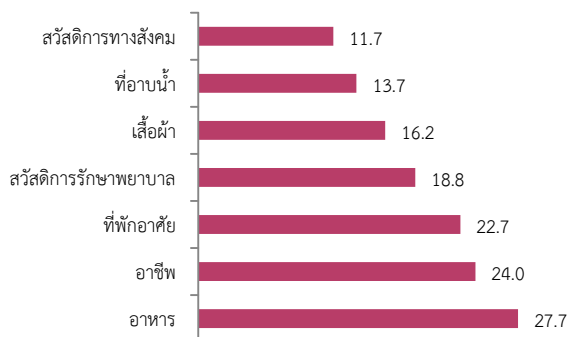
แผนภาพ 18 สาเหตุการเป็นคนไร้บ้าน

ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ในครอบครัว ตามลำดับ ขณะเดียวกัน ยังพบว่าคนไร้บ้านกว่าร้อยละ 90 เป็นคนที่ไม่ได้มีปัญหาทางจิต ติดยา

แผนภาพ 19 ความต้องการของคนไร้บ้าน

ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ความต้องการด้านอาชีพร้อยละ 24 ขณะที่ด้านที่พักอาศัยซึ่งคนไร้บ้านน่าจะต้องการของมากที่สุดกลับเป็นอันดับ 3 ที่ร้อยละ 22.7

หรือพิการ ซึ่ง 3 ใน 4 ระบุว่าก่อนมาเป็นคนไร้บ้านเคยประกอบอาชีพเป็นแรงงานนอกระบบ เช่น เกษตร/ประมง รับจ้างทั่วไป เก็บของเก่าขาย ขับรถ/เด็กส่งของ งานกรรมกร/ช่างก่อสร้าง และค้าขาย เป็นต้น โดยหลังจากเป็นคนไร้บ้าน มากกว่าร้อยละ 70 หารายได้จากทำงานรับจ้างทั่วไป หาของเก่าขาย และค้าขาย ซึ่งได้รับรายได้น้อยและไม่เพียงพอทำให้คนไร้บ้านยังมีความต้องการอาหารเป็นส่วนใหญ่ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 27.7 รองลงมาเป็น

สำหรับมาตรการแก้ไขปัญหามีการดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยแนวทางการแก้ไขปัญหาของรัฐที่มีกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักในการดูแล มียุทธศาสตร์ 5 ด้าน คือ 1) พัฒนาระบบการทำงานและคุณภาพการให้บริการเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของคนไร้ที่พึ่งที่เน้นการพัฒนากลไกการทำงานระบบการส่งต่อ 2) สร้างความรู้ความเข้าใจแก่สังคมและชุมชนในการดูแลอยู่ร่วมกับคนไร้ที่พึ่ง 3) การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคีเครือข่ายในการคุ้มครอง 4) พัฒนาบุคลากรในการให้บริการ และ 5) ป้องกันและเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระบบฐานข้อมูล สำรวจติดตามอย่างต่อเนื่องโดยมีกลไกการช่วยเหลือที่สำคัญ คือ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จำนวน 77 แห่งในทุกจังหวัด ที่จะประสานงานเพื่อส่งต่อคนไร้ที่พึ่งไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จำนวน 11 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งจะให้บริการในการส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ การรักษาพยาบาล พัฒนาคุณภาพชีวิต สนับสนุนการมีที่พักอาศัย และมีงานทำอีกด้วย ขณะที่ หน่วยงานเอกชนและภาคีเครือข่าย อาทิ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เครือข่ายคนไร้บ้าน มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย มูลนิธิกระจกเงา มูลนิธิอิสรชน ฯลฯ จะให้ความช่วยเหลือในลักษณะศูนย์พักพิงเช่นกัน และมีการช่วยเหลือเฉพาะหน้า เช่น บริจาคสิ่งของจำเป็น ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและการจ้างงานโดยจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไร้บ้าน การผลักดันผู้ป่วยข้างถนนให้เข้าสู่ระบบบริการสาธารณสุข เป็นต้น

¹² รายงานการวิจัยการสำรวจข้อมูลทางประชากรเชิงลึกของคนไร้บ้านในเขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่เกี่ยวเนื่องของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการมีที่อยู่อาศัยที่ดีจะเป็นรากฐานสำคัญของการมีสถาบันครอบครัวที่มั่นคงและแข็งแรง ซึ่ง Jill Pable (2018) พบว่า การมีสภาพแวดล้อมในศูนย์พักพิงที่เหมาะสมแก่การใช้ชีวิต มีผลต่อสุขภาพจิตและการพัฒนาศักยภาพตนเองของคนไร้บ้าน แต่การแก้ไขปัญหาคนไร้บ้านให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และมองคนไร้บ้านว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (social inclusion) ที่ทุกคนมีคุณค่า เคารพในความแตกต่าง และมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ จำเป็นต้องดำเนินการเพิ่มเติมในหลายด้าน และช่วยกันแก้ปัญหาในทุกภาคส่วน ทั้งด้านการให้ที่พักพิง การพัฒนาทักษะ การส่งเสริมให้มีงานทำที่มีรายได้ที่เพียงพอ รวมทั้งให้คนไร้บ้านเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานเช่นเดียวกับคนปกติ ซึ่งการดำเนินการในด้านต่าง ๆ นั้น ยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญ ดังนี้

1. **การไม่ทราบสถานการณ์ที่ชัดเจน** โดยปัจจุบันไม่ปรากฏภาพรวมสถานการณ์คนไร้บ้านที่ชัดเจน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ของคนไร้บ้าน และทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถระบุจำนวนได้อย่างแน่นอน และเข้าถึงคนไร้บ้านได้ยาก ขณะที่ข้อมูลหรือสภาพปัญหาของคนไร้บ้านส่วนใหญ่เกิดจากการสำรวจทำให้ภาพรวมของสถานการณ์ และสภาพปัญหาไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาอย่างครอบคลุมทำได้ยาก อย่างไรก็ตาม จากกรณีศึกษาจากต่างประเทศ พบว่า การมีฐานข้อมูลคนไร้บ้านที่มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้กำหนดแนวทางช่วยเหลือได้ดีขึ้น อาทิ แคนาดา ส่งเสริมการใช้ระบบข้อมูลในการแก้ปัญหาคนไร้บ้าน ที่เรียกว่า Homeless Individuals and Families Information System (HIFIS) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวม วิเคราะห์และติดตามสถานการณ์คนไร้บ้านในพื้นที่ โดยมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในระดับชุมชนให้สามารถเข้าถึงข้อมูลร่วมกันได้แบบเรียลไทม์ โดยเมือง Medicine Hat เป็นเมืองแรกที่เน้นการใช้ระบบข้อมูลในการให้ความช่วยเหลือคนไร้บ้าน โดยเชื่อมโยงข้อมูลคนไร้บ้านกับการพัฒนาทักษะและที่อยู่อาศัยเป็นรายบุคคล ส่งผลให้ในปี 2564 เมือง Medicine Hat ประสบความสำเร็จในการลดจำนวนคนไร้บ้านเรื้อรังของเมืองได้อย่างมาก นอกจากนี้ OECD (2020) ยังระบุว่า การมีฐานข้อมูลควรเป็นสิ่งที่ประเทศต่าง ๆ ต้องมีสำหรับการประเมิน หรือติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์คนไร้บ้าน โดยควรมีการเก็บข้อมูลคนไร้บ้านเป็นประจำ เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์ และความต้องการของคนไร้บ้านได้

2. **การเน้นการช่วยเหลือผ่านสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นหลักอาจไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด** โดยคนไร้บ้านบางกลุ่มไม่มีความประสงค์ที่จะพักอาศัยในที่ที่กำหนดไว้ แต่ต้องการอยู่อย่างอิสระ ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างคนไร้บ้านเพียงร้อยละ 15.86 เท่านั้นที่ต้องการจะเข้าพักอาศัยที่บ้านพักชั่วคราว ขณะที่มีคนไร้บ้านถึงร้อยละ 61.87 กลับไม่ต้องการพักอาศัยในบ้านพักชั่วคราวของ พม. เนื่องจาก ความไม่เป็นอิสระและเดินทางลำบาก เพราะที่พักอยู่ห่างไกล รวมทั้งมีความแออัด ขณะที่มาตรการอื่น เช่น การพัฒนาทักษะ และการส่งเสริมการจ้างงาน ส่วนใหญ่ดำเนินการภายในสถานคุ้มครอง ซึ่งมีจำนวนไม่มาก ทำให้คนไร้บ้านนอกสถานคุ้มครองเป็นกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา

3. **ทัศนคติของคนในสังคมต่อคนไร้บ้านและทัศนคติของคนไร้บ้านต่อตนเอง** โดยคนไร้บ้านมักถูกมองว่าไร้ศักยภาพ ขี้เกียจ ไม่ทำงาน และเป็นคนอันตราย เสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม แต่การศึกษาของ รณภูมิ (2560) พบว่า คนไร้บ้านไม่ใช่คนขี้เกียจ หรือเป็นคนอันตราย เป็นเพียงคนไม่มีบ้านพักอาศัย รวมทั้งไม่มีอาชีพที่มั่นคง และมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าคนปกติ ซึ่งภาพลักษณ์ของคนไร้บ้านดังกล่าวส่งผลต่อความไม่ไว้วางใจทาง

สังคม ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการหางาน และการเข้ามามีส่วนหนึ่งของสังคม ขณะที่ ทักษะของคนไร้บ้านต่อตนเอง ยังเป็นปัญหาต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต และการกลับไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเช่นกัน อาทิ ความรู้สึกถูกทอดทิ้ง หมดความหวัง ไม่มีคุณค่าต่อสังคม ทำให้บางส่วนมีภาวะซึมเศร้า หรือมีปัญหาทางด้านสุขภาพจิตได้ และไม่สามารถหลุดพ้นจากการเป็นคนไร้บ้านได้

4. การมีทักษะต่ำทำให้ประกอบอาชีพได้เพียงขั้นพื้นฐาน และมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการพึ่งพาตนเอง ทำให้มีโอกาสที่จะกลับมาเป็นคนไร้บ้านซ้ำ โดยการยกระดับทักษะมีการดำเนินงานโดย พม. ที่ฝึกอาชีพพื้นฐานแก่คนไร้ที่พึ่ง (คนไร้บ้าน) เช่น คัดแยกขยะ ลูกจ้างขายของ ขายอาหาร แต่การฝึกอบรมดังกล่าวเป็นการฝึกระยะสั้น และไม่เชื่อมโยงกับตำแหน่งงาน อีกทั้ง มาตรการจ้างงานคนไร้บ้านในสถานคุ้มครองฯ ยังเป็นการจ้างงานระยะสั้นและไม่ต่อเนื่อง ทำให้โอกาสการมีรายได้ต่อเนื่องเป็นไปได้ยาก ซึ่งจากรายงานเรื่อง Working to End Homelessness Initiative: Best Practice Series ของ Heartland Alliance for Human Needs & Human Rights (2012)¹³ ที่ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการทำงานของคนไร้บ้าน พบว่า การมีรายได้ที่มั่นคงจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหา ซึ่งการจ้างงานที่เหมาะสมต้องได้รับค่าจ้างอย่างสม่ำเสมอ ควบคู่ไปกับการรักษาพยาบาล และที่อยู่อาศัย

5. เงื่อนไขหรือกฎระเบียบทำให้เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานของรัฐได้จำกัด อาทิ ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 คนไร้บ้านจำนวนถึงร้อยละ 42.45 ไม่ได้ลงทะเบียนขอรับความช่วยเหลือเพราะไม่มีโทรศัพท์มือถือ ขณะที่เมื่อพิจารณาการได้รับบริการด้านสาธารณสุขเมื่อเจ็บป่วย พบว่า คนไร้บ้านส่วนใหญ่ไม่ได้ไปหาหมอ โดยร้อยละ 66.6 ระบุว่า ไม่มีเงินจ่ายค่ายาหรือคาดว่าจะหายได้เองโดยไม่ต้องไปรักษา ซึ่งการศึกษาของไพสิฐ และคณะฯ (2560) ระบุว่า สาเหตุที่ทำให้คนไร้บ้านไม่ได้รับสิทธิเกิดจากการขาดหลักฐานทางทะเบียน โดยเฉพาะบัตรประชาชน ซึ่งมีคนไร้บ้านประมาณร้อยละ 25 ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน หรือไม่มีเอกสารยืนยันตัวตน

ทั้งนี้ ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไร้บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ควรมีแนวทาง ดังนี้

1. จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางและคนไร้บ้าน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหา จากปัจจุบัน สถานการณ์คนไร้บ้านของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันมาก และไม่มีตัวเลขที่เป็นทางการ ทำให้ไม่สามารถติดตามสถานการณ์คนไร้บ้านได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้ง ไม่ทราบสภาพปัญหาของคนไร้บ้านที่เกิดขึ้น จึงควรมีการจัดฐานข้อมูลที่มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ติดตาม ระบุปัญหา และแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

2. การแก้ไขปัญหาคนไร้บ้านต้องทำอย่างเป็นองค์รวม โดยบูรณาการการช่วยเหลือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยการให้ที่พักพิงเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถทำให้คนไร้บ้านกลับสู่สังคมได้ตามปกติได้ ซึ่งต้องมีการพัฒนาทักษะ ปรับทัศนคติ และหาแหล่งงานเพื่อเพิ่มแต้มต่อให้กับคนไร้บ้านให้สามารถกลับสู่สังคม โดยการช่วยเหลือแต่ละด้านจำเป็นต้องอาศัยหลายหน่วยงาน อาทิ พม. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และภาคเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทั้งกลุ่มที่อยู่ในศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

¹³ เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนในอเมริกา ละตินอเมริกา ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ แอฟริกาใต้ เป็นต้น

และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม รวมทั้งต้องดำเนินการในลักษณะของการส่งเสริมมากกว่าการให้การช่วยเหลือในลักษณะการสงเคราะห์

3. **สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคนไร้บ้านให้กับคนในสังคม** โดยการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคนไร้บ้านให้สังคมรับรู้ และปรับทัศนคติว่าคนไร้บ้านเป็นผู้ขาดโอกาสและไม่ได้สร้างปัญหากับสังคม จะมีส่วนช่วยเพิ่มโอกาสการทำงาน รวมทั้งกลับไปอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี

4. **การปรับปรุงแบบสวัสดิการให้สอดคล้อง** โดยปรับเงื่อนไขหรือระเบียบในการเข้ารับสวัสดิการ โดยเฉพาะด้านสาธารณสุข เพื่อให้คนไร้บ้านสามารถเข้ารับการรักษาได้

5. **ส่งเสริมการจ้างงานคนไร้บ้าน** ซึ่งช่วยให้คนไร้บ้านมีโอกาสดำเนินการมากขึ้น และลดปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยอาจมีแนวทางดำเนินการ อาทิ การจ้างงานโดยรัฐ หรือส่งเสริมให้เอกชนที่จ้างงานคนไร้บ้าน หรือกลุ่มเปราะบางได้สิทธิในการลดภาษี

6. **ส่งเสริมบทบาทของเอกชนและภาคีเครือข่ายคนไร้บ้านในการเข้ามาร่วมกันสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไร้บ้านได้อย่างครบวงจร** เนื่องจากภาคเอกชนและภาคีเครือข่ายคนไร้บ้านมีระบบการดำเนินงานที่คล่องตัว และสามารถเข้าถึงแหล่งที่อยู่อาศัยของคนไร้บ้านได้ในระดับพื้นที่ จึงควรมีการส่งเสริมบทบาทของเอกชนและภาคีเครือข่ายคนไร้บ้าน

ทั้งนี้ แนวทางข้างต้นเป็นการแก้ปัญหาคนไร้บ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และกลับมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาก็ได้อย่างยั่งยืน จะต้องแก้ไขปัญหาดังแต่ต้นเหตุ ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว รวมทั้งส่งเสริมการสร้างหลักประกันการทำงานและรายได้ ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ทำให้เกิดปัญหาคนไร้บ้าน